

Marilene Gathier en Marieke Goedegebure



Beter Nederlands spreken



Grammatica,
woordenschat en
uitspraak



uitgeverij
coutinho

www.coutinho.nl/beternederlandsspreken

Bij dit boek hoort online studiemateriaal. Op pagina 16-17 kun je lezen waar dat materiaal uit bestaat. Ga naar **www.coutinho.nl/beternederlandsspreken** en log in met je Coutinho-account. Activeer vervolgens onderstaande code. Hierna heb je 24 maanden exclusieve toegang tot het materiaal.

Pictogrammen



Samenwerken; in tweetallen of in kleine groepjes



Geluidsfragment



Antwoorden in de sleutel



Buiten de les doen



Kopieerblad



Uitspraakoefening op de website

Inhoud

Inleiding 15

dialogoog hoofdstukthema	grammatica	woordenschat	routines
1 Kennismaken 18			
dialoog 'Nieuwe burenen' ■ oefeningen 19-21, 23	persoonlijk en bezit- telyk voornaamwoord ■ uitleg 25 ■ oefeningen 26 herhalingsoefening 38	intro-oefening 19 voorstellen, uiterlyk, eigenschappen, vrien- den, familie, relaties ■ uitleg 32, 35 ■ oefeningen 19, 34-36	contact maken ■ uitleg 27 ■ oefeningen 28-29

dialogoog hoofdstukthema	grammatica	woordenschat	routines
2 Kopen 40			
dialoog 'In een kleding- zaak' oefeningen 41-42	werkwoordvervoeging presens ■ uitleg 47-48 ■ oefeningen 48-50 imperatief ■ uitleg 50, 52 woordvolgorde in de hoofdzin ■ uitleg 51-53 ■ oefeningen 52, 59, 66 samengestelde zin: de hoofdzin ■ uitleg 56 ■ oefeningen 57-59 herhalingsoefening 69-70	intro-oefening 41 boodschappen doen, voeding, winkelen, kleding, bedragen ■ oefeningen 59, 61-62	boodschappen doen / winkelen ■ uitleg 60-61 ■ oefeningen 61-62 frequentiewoorden ■ uitleg 62 ■ oefening 63

uitspraak	open spreekopdrachten	aandacht voor de criteria
letters en klanken ▪ uitleg 20 ▪ oefeningen 20-21 lettergrepen ▪ uitleg 21 ▪ oefeningen 21-24 nadruk ▪ uitleg 22, 25, 34 ▪ oefeningen 22-24, 26, 34 stomme e [ə] ▪ uitleg 23 ▪ oefening 24 herhalingsoefening 38	gespreksvragen 36-37 dialogen 36-37 buitenschoolse opdracht 39	inhoud ▪ uitleg 29 ▪ oefeningen 29-31

uitspraak	open spreekopdrachten	aandacht voor de criteria
eind -d/-t ▪ uitleg 44 ▪ oefeningen 45 zinsmelodie: gewone zin / vraag / extra nadruk ▪ uitleg 42, 53 ▪ oefeningen 42-44, 52, 54, 56, 59 introductie k/g/h/ng/r ▪ uitleg 45-46 ▪ oefeningen 44-46, 66-68 herhalingsoefening 69-70	gespreksvragen 68 dialogen 69-70 buitenschoolse opdracht 70-71	grammaticale correctheid ▪ uitleg 63-64 ▪ oefeningen 64-66

dialogo hoofdstukthema	grammatica	woordenschat	routines
3 Gezondheid 72			
dialoog 'Bij de dokter' ■ oefening 73-74	lidwoord ■ uitleg 76 ■ oefeningen 75, 77-78, 80 aanwijzend voornaamwoord ■ uitleg 77 ■ oefening 78-79 enkelvoud en meervoud ■ uitleg 79 ■ oefeningen 80 verkleinwoorden ■ uitleg 79 ■ oefening 80 <i>niet</i> en <i>geen</i> ■ uitleg 85 ■ oefeningen 84, 86-87, 92-93 reflexieve werkwoorden ■ uitleg 99 ■ oefeningen 99-101 herhalingsoefening 105-106	intro-oefening 73 lichaam, dokter, gezondheid en ziekte, emoties, voorzetsels ■ uitleg 91, 96 ■ oefeningen 87-89, 91-93, 96-99, 103	bij de dokter, wensen, duidelijkheid, een afspraak maken, meevoelen ■ uitleg 94-95 ■ oefening 95

dialogo hoofdstukthema	grammatica	woordenschat	routines
4 Vrije tijd 108			
dialoog 'Plannen voor het weekend' ■ oefeningen 110-111	je mening geven: ik vind ... ■ uitleg 111 ■ oefeningen 112-114 vergelijkingen ■ uitleg 112-113 ■ oefeningen 113-115 modale werkwoorden ■ uitleg 115-116, 120-121 ■ oefeningen 116-119, 121-122 inversie ■ oefening 127 herhalingsoefening 136-137	intro-oefening 109 het weer, vrije tijd, feesten ■ uitleg 125 ■ oefeningen 125-128	excuses ■ uitleg 129 ■ oefeningen 129-130 in een restaurant ■ uitleg 130-131 ■ oefeningen 131-132

uitspraak	open spreekopdrachten	aandacht voor de criteria
lange en korte klinkers ▪ uitleg 81-82 ▪ oefeningen 74-75, 81-84 nadruk in afkortingen ▪ uitleg 103 ▪ oefening 103 medeklinkercombinaties ▪ uitleg 90 ▪ oefeningen 90-91 herhalingsoefening 105-106	gespreksvragen 104 dialogen 104-105 buitenschoolse opdracht 106	woordkeus ▪ uitleg 100-101 ▪ oefeningen 101-102

uitspraak	open spreekopdrachten	aandacht voor de criteria
v/w/b/p ▪ uitleg 122 ▪ oefeningen 123 klinkerbotsing ▪ uitleg 124 ▪ oefeningen 124 herhalingsoefening 136-137	informatie geven 128 gespreksvragen 128, 134-135 dialogen 135 buitenschoolse opdracht 137	herhaling: inhoud, grammatica, woordkeus ▪ uitleg 133 ▪ oefening 133-134

dialogo hoofdstukthema	grammatica	woordenschat	routines
5 Wonen en vervoer 138			
dialoog 'Met de bus of met de auto' ■ oefeningen 139-140	werkwoordstijden: toekomst (met gaan en zullen) ■ uitleg 143-144 ■ oefeningen 145-146 verleden (perfectum/imperfectum) ■ uitleg 146-147, 149-150 ■ oefeningen 147-151 tijdsvolgorde (ook bij instructies) ■ uitleg 153-154 ■ oefeningen 154-157 herhalingsoefening 168	intro-oefening 139 wonen en vervoer ■ oefeningen 143	de weg vragen en wijzen ■ uitleg 157-158 ■ oefeningen 158-159 vervoer ■ uitleg 159 ■ oefeningen 160-162

dialogo hoofdstukthema	grammatica	woordenschat	routines
6 Studeren en werken 170			
dialoog 'Een sollicitatie' ■ oefeningen 172-173	bijzinnen ■ uitleg 173-174 ■ oefeningen 174-177, 178, 181, 194-195 (in)directe rede ■ uitleg 179 ■ oefeningen 180-181 herhalingsoefening 201-202	intro-oefening 171 studies, beroepen, vakken ■ oefeningen 188-189 wie-wat-waar-wanneer en lastige woordcombinaties ■ uitleg 189-191 ■ oefeningen 191-193	praten over je werk ■ uitleg 181-183 ■ oefening 183-184 vragen bij een sollicitatiegesprek ■ uitleg 186-187 ■ oefening 188 informatie vragen en geven, beleefde vraag ■ uitleg 196 ■ oefening 197-198

	uitspraak	open spreekopdrachten	aandacht voor de criteria
	tweeklanken: ui, au/ou, ij/ei ■ uitleg 140-141 ■ oefeningen 141, 160-161 eu ■ uitleg 142 ■ oefeningen 142-143 nadruk in adressen ■ uitleg 152 ■ oefening 152-153 ee + r ■ uitleg 155 ■ oefening 155 herhalingsoefening 168	gespreksvragen 166-167 dialogen 167 buitenschoolse opdracht 169	woordjes tussendoor ■ uitleg 163-164 ■ oefening 164 tempo en verstaanbaarheid ■ uitleg 165-166

	uitspraak	open spreekopdrachten	aandacht voor de criteria
	leenwoorden ■ uitleg 173 ■ oefening 173 uitspraak Nederland, Nederlands, Nederlanders ■ uitleg 177 ■ oefeningen 178,181 woordbinden ■ uitleg 178 ■ oefening 179 zinsmelodie en beleefdheid ■ uitleg 193-194 ■ oefening 194 herhalingsoefening 201-202	gespreksvragen 178 bingo 199 dialogen 195-196, 199-200 buitenschoolse opdracht 202	formeel of informeel ■ uitleg 185 ■ oefening 185

dialogoog hoofdstukthema	grammatica	woordenschat	routines
7 Communicatie 204			
dialoog 'Spannend nieuws' ■ oefeningen 206-207	scheidbare werkwoorden ■ uitleg 207 ■ oefeningen 210-211 infinitief na te / om ... te ... ■ uitleg 210, 212 ■ oefeningen 210-214 <i>er</i> ■ uitleg 224-225 ■ oefeningen 226-227 tijdsvolgorde ■ uitleg 229-230 ■ oefening 230-231 herhalingsoefening 232-233	nieuws, tv, kranten, sociale media, mening geven ■ oefeningen 215-216	telefoneren ■ uitleg 217-218 ■ oefeningen 218-221 een mening geven, discussie, advies vragen en geven ■ uitleg 221-222 ■ oefeningen 223-224

introductie	informatie	opdrachten beoordelen
8 Open oefeningen b1 235		
intro-oefening 235	informatie over Staatsexamen NT2 programma I 235-238	korte opdrachten met geluidsfragmenten 238 lange opdrachten met geluidsfragmenten 238-239 nabespreking en tips 239

	uitspraak	open spreekopdrachten	aandacht voor de criteria
	intro-oefening 205 ironie ■ uitleg 207 ■ oefening 207 nadruk in scheidbare werk- woorden ■ uitleg 208 ieuw/eeuw/uw ■ uitleg 214 ■ oefeningen 215 tips voor telefoneren en het telefoonalfabet ■ uitleg 220 uitspraak <i>er</i> ■ oefening 225 herhalingsoefening 232-233	gespreksvragen 216 je mening geven 223-224 dialogen 232 buitenschoolse opdracht 233	samenhang ■ uitleg 228-229 ■ oefening 231-232

	korte opdrachten zelf proberen	langere opdrachten zelf proberen	oefenexamen spreken Staatsexamen 1
	a een vraag stellen 240 b iemand iets laten doen 240-241 c je mening geven 241 d een klacht uiten 241-242 e een verklaring of een reden geven 242 f een voorkeur uiten 243 g een beschrijving geven 243 h reageren op de ander 244	a een vraag stellen 244-245 b iemand iets laten doen 245-246 c je mening geven 246 d een klacht uiten 247 e een verklaring of een reden geven 247-248 f een voorkeur uiten 248 g een beschrijving geven 248-249 h reageren op de ander 249	uitleg puntentelling 250 deel 1 korte opdrachten 250-253 deel 2 lange opdrachten 254-256

Inleiding

In *Beter Nederlands spreken* leren anderstalige cursisten dat er verschillende aspecten van spreekvaardigheid zijn en dat fouten daarmee ook de inhoud onduidelijk kunnen maken. Een cursist zegt bijvoorbeeld:

- 'Ze vandaag werken.' Maar hij bedoelt: 'Ze werkt vandaag', of: 'Ze moet vandaag werken.' Door de grammaticafout wordt hij verkeerd begrepen.
- 'Ik moet mijn drugs niet vergeten.' Maar hij bedoelt: 'Ik moet mijn medicijnen niet vergeten.' Door een woordfout wordt hij verkeerd begrepen.
- 'It's makkelijk.' Maar hij bedoelt: 'Eet smakelijk.' Door de verkeerde uitspraak wordt hij verkeerd begrepen.

In *Beter Nederlands spreken* leren cursisten al deze aspecten herkennen en toepassen, met veel variatie in werkvormen en oefeningen. Als zij hierbij direct van feedback worden voorzien, zullen zij hun spreekvaardigheid snel kunnen verbeteren.

Beter Nederlands spreken is zoals gezegd een methode met aandacht voor alle aspecten van spreekvaardigheid, maar speciaal voor een goede grammaticale opbouw en verstaanbaar spreken. De methode is geschreven voor anderstaligen (met minimaal voortgezet onderwijs of mbo in eigen land) die Staatsexamen NT2 programma I voor spreekvaardigheid willen doen, maar is ook geschikt voor cursisten die zonder een examen een mondeling taalniveau B1 willen halen. Ook cursisten die nog geen B1-niveau hebben en later wel B2 willen bereiken of Staatsexamen NT2 programma II willen doen, hebben baat bij deze methode. Cursisten kunnen al vanaf taalniveau A1 (voor spreekvaardigheid) met deze methode beginnen.

Beter Nederlands spreken kan gebruikt worden in een cursus waarin vooral aan spreekvaardigheid wordt gewerkt, maar ook naast een totaalmethode voor NT2. De cursus is daarop een zinvolle aanvulling, want om grammaticaal correct en verstaanbaar Nederlands te leren spreken blijken veel cursisten meer nodig te hebben dan ze leren in een totaalmethode.

Als tweedetaalleerder moet je de kennis van een voor jou nieuwe taal metéén goed kunnen gebruiken. Spreken is immers een productieve vaardigheid waarbij je, anders dan bij schrijven, weinig tijd hebt om na te denken. Je kunt deze vaardigheid leren door kennis op te bouwen, expliciete feedback te krijgen op de verschillende aspecten van het spreken, en vooral door hiermee veel te oefenen.

Waaruit bestaat deze kennis precies? Neem bijvoorbeeld de grammatica: waar komen de werkwoorden in een goede zin? Dit is in het Nederlands heel anders dan in de meeste andere talen. Cursisten die Staatsexamen NT2 programma I doen, hebben vaak weinig expliciete uitleg over grammatica gehad, terwijl ongeveer dertig procent van de punten in dit examen aan grammatica gegeven wordt. Denk ook eens aan de verstaanbaarheid: Hoe spreek je de verschillende klanken uit? Waar leg je de nadruk en hoe is de melodie in een Nederlandse zin? Ook hierover hebben cursisten vaak weinig kennis.

Inhoud van het boek

Het lesboek *Beter Nederlands spreken* bestaat uit acht hoofdstukken. In de eerste zeven hoofdstukken staat steeds een thema centraal. In elk hoofdstuk oefent de cursist alle aspecten van spreekvaardigheid (inhoud, grammatica, woordenschat, verstaanbaarheid). De oefeningen zijn opgebouwd van gesloten naar steeds meer open. Aan het begin van elk hoofdstuk hoort de cursist een dialoog en aan het einde krijgt hij een opdracht die hij buiten de school moet doen. Daarnaast wordt de cursist gestimuleerd een aantal open oefeningen te herhalen met een Nederlander.

Het laatste hoofdstuk, hoofdstuk 8, bestaat uit open oefeningen op niveau B1. Cursisten leren daarin op welke aspecten hun taaluitingen bij het staatsexamen beoordeeld worden. Ze oefenen daarmee aan de hand van opdrachten zoals ze die ook op het staatsexamen krijgen.

Maar *Beter Nederlands spreken* is veel meer dan een examentrainer. Ook cursisten die geen staatsexamen willen doen, of al langer geleden examen hebben gedaan en hun spreekvaardigheid willen opfrissen, zullen er veel baat bij hebben om te oefenen met wat ze in het boek leren over de verschillende aspecten van spreekvaardigheid.

Website

www.coutinho.nl/beternederlandsspreken

Naast het lesboek is er een website. Deze bevat geluidsfragmenten van:

- alle dialogen
- de routines
- de uitspraakoefeningen in het boek
- extra uitspraakoefeningen. Hieruit kan de cursist kiezen wat nodig is voor hem om te oefenen. Deze oefeningen kan de cursist buiten de les om doen.
- voorbeelditems bij Staatsexamen I, in hoofdstuk 6
- te beoordelen uitingen van cursisten bij deze items in hoofdstuk 8

Verder bevat de website downloads voor:

- de transcripten
- de sleutels
- de studiewijzers per hoofdstuk
- de formulieren voor de buitenschoolse opdrachten
- kopieerbladen voor de uitspraak
- extra oefeningen. Deze zijn bedoeld voor cursisten die B1 nog niet bereikt hebben maar uiteindelijk wel Staatsexamen II willen doen of B2 willen bereiken. Hierin oefenen cursisten onder andere met langere spreekuitingen.

Voor docenten is er een docentenhandleiding aan te vragen, inclusief de intake-toets.

Praktijk en resultaten

Beide auteurs hebben een eigen bureau waar ze onder andere lessen in spreekvaardigheid geven. Ze weten dus uit eigen ervaring dat door training en goede feedback de resultaten voor spreekvaardigheid aanzienlijk te verbeteren zijn. Landelijk slaagde voor het onderdeel spreekvaardigheid van Staatsexamen I de afgelopen jaren gemiddeld ongeveer 65 procent. Negentig procent van de cursisten van De Taalvraag (het taalbureau van Marilene) is daarentegen in één keer geslaagd. De cursisten die les volgen bij NT2Sprak (het bureau van Marieke), spreken voor de mensen in hun omgeving al na zes lessen merkbaar beter en hebben door de uitleg over de uitspraak van het Nederlands meer zelfvertrouwen in spreesituaties.

Het lesmateriaal in *Beter Nederlands spreken* is voor het grootste gedeelte ook in de praktijk uitgetoetst. Het oefenexamen B1 in hoofdstuk 8 is qua inhoud en normering vergelijkbaar gebleken met de voorbeeldexamens van Cito. Het doorwerken van een hoofdstuk in een groepsles bleek ongeveer vijf uur te kosten. De totale methode zou dus ongeveer veertig uur moeten vergen, los van de extra oefeningen op de website.

Dankwoord

Bij De Taalvraag heeft een groepje cursisten een groot deel van de methode doorlopen.

We willen de cursisten van dit groepje bedanken voor hun feedback op het materiaal: Robinson Albarracín, Stefano Caso, Rubén Montenegro Rubio, Yuen Ping Ma, Katarzyna Skrzypek en Claudia Woolgar. Ook onze collega's Charlotte Amesz, Moniek van der Linden en Katja Verbruggen hebben materiaal voor ons uitgetoetst, en ook hen willen we hierbij hartelijk bedanken.



Hoofdstuk 1

Kennismaken



OEFENING 1

Maak een woordspin. Welke woorden en zinnetjes weet je bij het thema 'kennismaken'?

Kennismaken



OEFENING 2



Luister naar de dialoog 'Nieuwe burens'. Zijn de zinnen waar of niet waar?

Als de bel gaat doet Marije de deur open. Voor de deur staan haar nieuwe burens Amir en Laila.

	waar	niet waar
1 Amir en Marije zijn de nieuwe burens van Laila.	☐	☐
2 De nieuwe burens wonen er al een week.	☐	☐
3 Ze komen ook binnen bij Marije.	☐	☐

		waar	niet waar
4	Thijs is de zoon van Marije.	☐	☐
5	Haar man werkt in een supermarkt.	☐	☐
6	Maarten woont nog bij zijn ouders.	☐	☐
7	De nieuwe burens hebben een hond.	☐	☐
8	De hond blaft altijd 's nachts.	☐	☐



Letters en klanken

Letters

In het alfabet staan 26 letters.

Als we schrijven, gebruiken we letters:

l – a – a – t

h – a – l – l – o

Klanken

Als we praten, gebruiken we klanken:

[l] – [aa] – [t]

[h] – [a] – [l] – [oo]

Klanken schrijven we in dit boek tussen vierkante haken: [...].

Klinkerklanken

Het Nederlands heeft 16 klinkerklanken:

[aa], [a], [ee], [e], [ie], [i], [oo], [o], [uu], [u], [oe], [eu], [ui], [au], [ei] en [ə].

Medeklinkerklanken

De [l], [h], [t], [g] noemen we medeklinkerklanken. Er zijn 18 medeklinkerklanken in het Nederlands.



OEFENING 3



Luister naar het woord. Vul in:

- Hoeveel klanken hoor je?
- Wat is de klinkerklank?

woord	klanken	klinkerklink
voorbeeld: dag	3 [d]-[a]-[g]	[a]
1 woont		[]
2 hier		[]
3 heeft		[]
4 leuk		[]



Lettergrepen

Elk woord heeft één of meer lettergrepen. In elke lettergreep staat één klinkerklink.

leuk één lettergreep met de klinkerklink [eu]
buur-man twee lettergrepen met de klinkerklinken [uu] en [a]
ont-moe-ten drie lettergrepen met de klinkerklinken [o], [oe] en [ə] ('stomme e')



OEFENING 4



Hoeveel lettergrepen hoor je?

- 1 gisteren _____
- 2 koffie _____
- 3 heet _____
- 4 klopt _____
- 5 straks _____
- 6 blaft _____
- 7 kinderen _____
- 8 oude _____
- 9 baantje _____
- 10 hond _____



OEFENING 5



Luister naar de woorden. Zet de woorden in de juiste kolom.

kinderen ■ deur ■ kennismaken ■ boodschappen ■ supermarkt ■ hond ■
's nachts ■ dochter ■ thuis ■ naambordje ■ wonen ■ ouders ■ binnen

1 lettergreep	2 lettergrepen	3 lettergrepen	4 lettergrepen
tijd	buren	aangenaam	goedemorgen



Nadruk

Elk woord van twee lettergrepen of meer heeft één lettergreep die nadruk krijgt. Die lettergreep spreek je iets langer uit dan de rest.

Bijvoorbeeld:

doch-ter

- .

su-per-markt

- . .

te-le-foon

. . -

Plaats van de nadruk

De nadruk ligt in Nederlandse woorden niet steeds op dezelfde plaats, kijk maar naar de voorbeelden hiervoor. Onderstreep daarom de nadruk in de nieuwe woorden die je leert. Luister daarvoor goed naar de uitspraak of zoek in je woordenboek op waar de nadruk ligt.

De lettergreep met de nadruk heeft in het woordenboek een accent ervoor of een streep eronder:

'na-druk of na-druk



OEFENING 6

Luister naar de dialoog op het kopieerblad en lees mee.



OEFENING 7



- a Luister naar de volgende woorden.
- b Onderstreep de lettergreep met nadruk, bijvoorbeeld: bin-nen.
- c Controleer je antwoorden.
- d Zeg de woorden na.

- | | |
|---------------|-----------------|
| 1 Maar-ten | 6 naam-bord-je |
| 2 blaf-fen | 7 voor-stel-len |
| 3 U-trecht | 8 su-per-markt |
| 4 kin-de-ren | 9 aar-dig |
| 5 be-spre-ken | 10 moei-lijk |



De stomme e [ə]

De letter 'e' zonder nadruk klinkt als de [u] van *bus*. Dit noemen we de 'stomme e'. We schrijven deze klank in de kaders zo: [ə]. De stomme e heeft nooit de nadruk en is dus altijd kort.

De stomme e [ə] komt heel vaak voor in het Nederlands:

- 1 In voornaamwoorden zonder nadruk: *je, ze, me* [jə, zə, mə] enzovoort.
- 2 In de lidwoorden: *de, een en het* [də, ən, (h)ət].
- 3 In meervoudsvormen: *boodschap – boodschappen / woon – wonen*.
- 4 In verkleinwoorden: *baantje, naambordje* [baantjə, bortjə].
- 5 In andere achtervoegsels* met een *e*: *bakker, lepel, leuke* [bakkər, leepəl, leukə].
- 6 In voltooid deelwoorden: *gezien, bedankt* [gəzien, bədankt].
- 7 In andere voorvoegsels* met een *e*, bijvoorbeeld: *vergeten, tevreden* [vər-geetən, tɔvreedən].

Let op: Ook de achtervoegsels* *-ig* en *-lijk* spreken we uit met een stomme e: *twintig, aardig, moeilijk* [twintəg, aardəg, moeilək].

* voorvoegsel = prefix; achtervoegsel = suffix



OEFENING 8



Omcirkel de stomme e's in de woorden van oefening 7.

Bijvoorbeeld:

Maart@n.



OEFENING 9



- a Luister naar de woorden.
- b Onderstreep de lettergrepen met nadruk, bijvoorbeeld: voor-stel-len.
- c Controleer je antwoorden.
- d Zeg de woorden na.

- | | |
|------------------|---------------|
| 1 ver-huisd | 10 kin-de-ren |
| 2 bu-ren | 11 oud-ste |
| 3 met-een | 12 stu-deert |
| 4 ken-nis-ma-ken | 13 U-trecht |
| 5 bin-nen | 14 ou-de |
| 6 ko-men | 15 sor-ry |
| 7 e-ven | 16 kof-fie |
| 8 ont-moe-ten | 17 drin-ken |
| 9 jul-lie | 18 pri-ma |



OEFENING 10

Zeg de woorden na met nadruk op de onderstreepte lettergrepen.

- 1 nieuwe buren
- 2 even kennismaken
- 3 leuke kinderen
- 4 goed begrepen
- 5 veel huiswerk
- 6 vandaag een afsprak
- 7 later bellen
- 8 gelukkig getrouwd
- 9 gisteren verhuisd
- 10 een Nederlandse les

Grammatica: persoonlijke en bezittelijke voornaamwoorden

	onderwerp	geen onderwerp	bezittelijk
1 ^e persoon enkelvoud	ik	mij, me	mijn
2 ^e persoon enkelvoud	jij, je	jou, je	jouw, je
2 ^e persoon enkelvoud, formeel	u	u	uw
3 ^e persoon enkelvoud, man	hij	hem	zijn
3 ^e persoon enkelvoud, vrouw	zij, ze	haar	haar
3 ^e persoon enkelvoud, ding	hij, het	hem, het	zijn
1 ^e persoon meervoud	wij, we	ons	ons, onze
2 ^e persoon meervoud	jullie	jullie	jullie
3 ^e persoon meervoud	zij, ze	ze, hen, hun	hun
3 ^e persoon meervoud, dingen	ze	ze	hun

**Voornaamwoorden met en zonder nadruk**

Er is een verschil in uitspraak tussen voornaamwoorden die de nadruk krijgen (jij, zij, wij, mij, jou, jouw) en voornaamwoorden die geen nadruk krijgen (bijvoorbeeld: me, je, ze, we). Voornaamwoorden zonder nadruk spreek je uit met de stomme e [ə].

Ook bij woorden die je maar op één manier schrijft (hij, hem, haar, enzovoort) kun je dit verschil in uitspraak laten horen. Vergelijk bijvoorbeeld:

Ik bedoel hem niet, maar haar (nadruk op 'hem' en 'haar').

Ik zie hem niet (nadruk op 'zie').

Voornaamwoord zonder nadruk Soms schrijven we de woorden tussen haakjes ook.	Klinkt als	Bijvoorbeeld:
ik ('k)	[k]	1 'k <u>Zie</u> je.
me	[mə]	2 <u>Zie</u> je me?
je	[jə]	3 <u>Kom</u> je?
het ('t)	[(h)ət]	4 Ik <u>zie</u> 't.
hij	[ie] (niet als eerste woord in de zin)	5 Daar <u>komt</u> ie.

ze	[zə]	6 Ze <u>komt</u> niet.
haar (d'r)	[dər]	7 Ik <u>zie</u> d'r.
hem ('m)	[əm]	8 Ik <u>zie</u> 'm.
mijn (m'n)	[mən]	9 <u>Waar</u> is m'n boek?
zijn (z'n)	[zən]	10 <u>Waar</u> is z'n boek?
we	[wə]	11 Wat <u>doen</u> we?



OEFENING 11



Luister nog een keer naar het gedeelte 'Binnen' van de dialoog en lees mee. Omcirkel alle voornaamwoorden.



OEFENING 12



Luister naar de volgende woorden en zinnen. Onderstreep de voornaamwoorden met nadruk. Luister dan nog een keer en zeg alle combinaties na.

- 1 we – wij
- 2 je – jij
- 3 ze – zij
- 4 me – mij
- 5 mijn boek – m'n boek
- 6 zijn boek – z'n boek
- 7 haar boek – d'r boek
- 8 'k Zie het wel. – Ik zie het wel.
- 9 Waar is je boek? – Waar is jouw boek?
- 10 Daar komt hij. (ie) – Hij is er al.
- 11 Begrijp je dat? – Ja, ik begrijp 't.
- 12 Ze helpt me. – Zij helpt me. – Ze helpt mij.



Routines – Contact maken

u = formeel / jij, je, jou = informeel

De onderstreepte lettergrepen krijgen nadruk in de woorden en zinnnetjes.

Meer informatie over nadruk in de zin vind je in het kader boven oefening 17.

Groeten:	<i>Formeel:</i> Goedemorgen. Goedemiddag. Goedenavond. Goedendag. Goedenacht. <i>Informeel:</i> Hallo. Hoi. Hai. Ha.
Afscheid:	Tot <u>ziens</u> . Tot <u>morgen</u> . Tot <u>maandag</u> . Tot <u>straks</u> . Tot <u>zo</u> . Tot <u>dan</u> . Dag. Daag. <i>Formeel en informeel:</i> Prettig <u>weekend</u> . Fijne <u>dag</u> . Fijne <u>avond</u> . Fijn <u>weekend</u> . Welter <u>usten</u> . <i>Informeel:</i> Doe <i>i</i> . Doeg.
Reactie:	Ja, <u>jij</u> ook. Ja, <u>u</u> ook.

Vragen hoe het gaat	
Hoe <u>gaat</u> het? Hoe <u>is</u> het? Alles <u>goed</u> ?	Positief: Goed. Het gaat <u>goed</u> . <u>Prima</u> . Negatief: Het <u>gaat</u> wel. <u>Niet</u> zo goed. Slecht.
En met <u>jou</u> ? Met jou <u>ook</u> alles goed?	Positief: Met mij <u>ook</u> .
En met <u>u</u> ? Met u <u>ook</u> alles goed?	Negatief: Met mij <u>niet</u> . Met <u>mij</u> niet zo goed.

Akkoord gaan

Ja. Oké. Inderdaad. Natuurlijk. Dat klopt. Dat is zo. Dat kan.

Niet akkoord gaan

Nee. Dat klopt niet. Dat is niet zo. Dat kan niet.

Verbazing

Echt waar?

Niet begrijpen of iets willen weten

Dat weet ik niet. Dat begrijp ik niet. Wat zeg je? Wat zegt u?

Kun je wat langzamer praten? Kunt u wat langzamer praten?

Nog een keer. Kun je dat nog een keer zeggen? Kunt u dat nog een keer zeggen?

Kun je dat herhalen? Kunt u dat herhalen?

Mag ik u wat vragen?

Excuses: Sorry. Pardon. Het spijt me. Excuus.

Reactie: Geen probleem. Dat geeft niet.



OEFENING 13

Luister naar a en geef de reactie van b.

- | | |
|-------------------------------------|------------------------|
| 1 a Tot straks. | b Tot zo. |
| 2 a Fijne dag nog. | b Ja, jij ook. |
| 3 a Doe. | b Doeg. |
| 4 a Hoe gaat het? | b Prima, en met jou? |
| 5 a Lekker weer, hè? | b Inderdaad! |
| 6 a Zullen we gaan? | b Ja, oké. |
| 7 a Bent u meneer De Wit? | b Ja, dat klopt. |
| 8 a Kun je me even helpen? | b Natuurlijk. |
| 9 a We krijgen een tweeling. | b Echt waar? |
| 10 a Heb je me net gebeld? | b Nee, dat is niet zo. |
| 11 a Hoe laat is het? | b Dat weet ik niet. |
| 12 a Wat is uw burgerservicenummer? | b Dat begrijp ik niet. |
| 13 a Het nummer is 06-26051957. | b Kunt u dat herhalen? |
| 14 a Sorry dat ik te laat ben. | b Dat geeft niet. |
| 15 a Ik kan vanavond niet komen. | b Geen probleem. |
| 16 a Mag ik u wat vragen? | b Ja, hoor. |



OEFENING 14

Luister naar de zinnen en geef zelf een reactie. De docent zegt of het goed is.

- 1 Tot maandag.
- 2 Tot zo.
- 3 Fijne avond.
- 4 Doeg!
- 5 Alles goed?
- 6 Ga je mee?

- 7 Koud hè!
- 8 Woon je in Rotterdam?
- 9 Komt u uit Marokko?
- 10 Kun je vanavond komen?
- 11 Hoe heten de dochters van de koning?
- 12 Wat is uw burgerlijke staat?
- 13 O, sorry, ik luisterde niet.
- 14 Mag ik even je gum lenen?
- 15 De trein vertrekt om 18.35 van perron 7a en de volgende om 18.50 van perron 9b. (heel snel)

Criterium inhoud

Als je spreekt, is de inhoud het belangrijkste: de ander moet je kunnen begrijpen. Het moet duidelijk zijn wat je bedoelt. Op het staatsexamen is dit ook het belangrijkste criterium; daar krijg je altijd punten voor. Bij Staatsexamen I gaat het om 36 procent van het totaal aantal punten.

Bijvoorbeeld:

Je maakt een afspraak bij de tandarts.

Assistente:	Op welke dagen kunt u komen?	
Reactie 1:	Ik kan vanaf 12 uur.	(Inhoud niet goed.)
Reactie 2:	Ik kan op woensdag en vrijdag.	(Inhoud goed.)



OEFENING 15



Luister en kies de reactie met de goede inhoud.

- 1 Sorry dat ik te laat ben.
 - a Geen probleem.
 - b Natuurlijk.
 - c Ja, jij ook.
 - d Ja, dat is zo.

2 Woont u al lang in Nederland?

- a Nee, pas tien jaar.
- b Ja, al tien jaar.
- c Ja, al twee weken.
- d Ja, ik woon in Nederland.

3 Hoe ziet hij eruit?

- a Hij komt uit China.
- b Hij is altijd vrolijk.
- c Hij is lang en heeft donker haar.
- d Nee, hij ziet er slecht uit.

4 Heb je tijd om even binnen te komen?

- a Het is 12 uur.
- b Nou, even dan.
- c Ja, ik heb het altijd druk.
- d Fijne avond.

5 Spreek je al goed Nederlands?

- a Ja, want het is heel anders dan mijn eigen taal.
- b Ja, ik kan het al goed lezen.
- c Nee, want ik heb al veel lessen gehad.
- d Nee, maar ik oefen elke dag.

6 Hannah belt naar haar werk omdat ze ziek is. Ze krijgt de secretaresse aan de telefoon. De secretaresse zegt: 'Makelaarskantoor De Boer, goedemorgen.'

- a Ja, met Hannah, ik kom vandaag later, want ik ben ziek. Kan ik je later terugbellen?
- b Ja, met Hannah, ik kan vandaag niet komen, want ik ben ziek. Kan ik je later terugbellen?
- c Ja, hallo, ik kan vandaag niet komen, want ik ben ziek. Wil je dat tegen meneer De Boer zeggen?
- d Ja, met Hannah, ik kan vandaag niet komen, want ik ben ziek. Wil je dat tegen meneer De Boer zeggen?



OEFENING 16



Wat zeg je in deze situaties? Let op de inhoud.

- 1 Een vriend vraagt naar je cursus Nederlands: 'Je volgt toch een cursus Nederlands? Wat is dat voor een cursus en waar doe je dat?'
- 2 Je komt een uur te laat in de les en je geeft een reden. De docent vraagt: 'Goedemorgen ...'
- 3 Een vriend wil graag met jou naar de disco. Maar jij wilt dat niet. Je vriend vraagt: 'Ga je zaterdag mee naar de disco?'
- 4 Je geeft een feestje voor je verjaardag. Je buurman komt aan de deur, omdat hij last heeft van de muziek. Je buurman vraagt: 'Kan het wat zachter? Ik kan niet slapen door jullie muziek.'
- 5 Je hebt net kennisgemaakt met je nieuwe burens. De buurvrouw vraagt: 'Vertel eens, hoe vind je het leven in Nederland? Wat vind je leuk en wat vind je niet zo leuk?'
- 6 Je collega moet vanmiddag naar de tandarts. Het is jouw vrije middag, maar één van jullie tweeën moet op kantoor zijn. Collega: 'Kun jij misschien een uurtje langer blijven vanmiddag?'

Beoordeel samen de inhoud. Hoe was de inhoud van jouw reacties? Kruis aan.

item	niet goed	een beetje goed	goed
1			
2			
3			
4			
5			
6			



Herhaal deze oefening met een Nederlander.

Woordenschat – Praten over personen

Uitspraak

<i>optimistisch</i>	-isch krijgt geen nadruk en wordt uitgesproken als [ies]: [optimisties]
<i>vriendelijk, lelijk</i>	-lijk krijgt geen nadruk en wordt uitgesproken als [lək]: [vriendələk; leələk]
<i>vriend, hard</i>	de -d wordt uitgesproken als een -t: [vrient; hart]
<i>vriendin</i>	-in krijgt de nadruk. Vergelijk: mijn <u>vrienden</u> , zijn vriend <u>in</u> .



	Hij/zij is ...	Hij/zij heeft ...	Hij/ze + werkwoord + adverbium
uiterlijk en beschrijving	lang – kort/klein dik – <u>mager</u> /slank knap – <u>lelijk</u> blond, <u>donker</u> , grijs kaal	een <u>lichte</u> – <u>donkere</u> <u>huidskleur</u> kort – lang haar steil haar – <u>krullen</u> blond, <u>donkerblond</u> , zwart, rood, grijs haar / een baard, een snor / een bril / <u>bruine</u> , <u>blauwe</u> , <u>groene</u> ogen / een <u>grote</u> – <u>kleine</u> neus, mond / <u>grote</u> – <u>kleine</u> <u>oren</u> , <u>ogen</u>	Hij kijkt boos. Hij lacht <u>vriendelijk</u> . Hij praat snel. Hij praat hard. Ze praat zacht.
karakter- eigen- schappen	<u>eerlijk</u> – <u>oneerlijk</u> <u>open</u> – <u>gesloten</u> druk – <u>rustig</u> <u>slordig</u> – <u>netjes</u> <u>vrolijk</u> – <u>somber</u> <u>arrogant</u> – <u>bescheiden</u> <u>optimistisch</u> – <u>pessimis-</u> <u>tisch</u> <u>egoïstisch</u> – <u>sociaal</u> <u>onzeker</u> – <u>zelfverzekerd</u> <u>aardig</u> / <u>intelligent</u> , slim / <u>verlegen</u> / lui / <u>spontaan</u> / <u>direct</u> / <u>eigenwijs</u> / <u>roman-</u> <u>tisch</u>	<u>geduld</u> <u>humor</u>	Hij werkt hard. Hij lacht veel.

leeftijd	oud – jong ongeveer <u>dertig</u> , <u>veertig</u> , <u>vijftig</u> jaar een kind, een <u>puber</u> , vol- wassen, van <u>middelbare</u> leeftijd, <u>bejaard</u>		
(vaste) relaties	getrouwd – <u>gescheiden</u> vrijgezel, <u>single</u> verliefd (op ...) <u>homo</u> <u>lesbisch/lesbienne</u> <u>zwanger</u> (Ze zijn ...) een stel, een <u>echtpaar</u>	een man, een <u>echtgenoot</u> een vrouw, een <u>echtge-</u> <u>note</u> een <u>vriend(je)</u> een <u>vriendin(netje)</u> een <u>partner</u>	Hij woont <u>samen</u> . Ze wonen <u>samen</u> .
Let op:	Hij is mijn <u>man</u>. / Zij is mijn <u>vrouw</u>. Je bent getrouwd met die persoon. Jullie zijn een echtpaar. Hij/zij is mijn <u>ex/ex-man/ex-vrouw</u>. Je had vroeger een vaste relatie of was met hem/haar getrouwd. Hij is mijn <u>vriend(je)</u>. / Zij is mijn <u>vriendin(netje)</u>. (Meestal:) Je hebt een vaste relatie met die persoon. Hij is een goede <u>vriend</u> van me. / Hij Je hebt een <u>vriendschap</u> met die is mijn <u>beste</u> vriend. / Zij is een goede <u>vriendin</u> van me. / Zij is mijn <u>beste</u> <u>vriendin</u>. Hij/zij is een <u>kennis</u> van me. Je kent die persoon, maar hebt geen vriendschap met hem of haar.		



Nadruk in de zin

In een zin ligt de nadruk op die woorden die belangrijke informatie geven.

Bijvoorbeeld:

'Wie is dat?'

'Dat is mijn buurman.'

. . . - .

Door de nadruk ben je goed te verstaan.

Je bent moeilijker te verstaan als je alle lettergrepen even lang maakt:

Dat is mijn buurman.

.

Of als je de nadruk legt op de verkeerde lettergrepen:

Dat is mijn buurman.

. - . . -

OEFENING 17

Vul de zinnen aan. Laat de nadruk horen.

- 1 Mijn naam is _____.
- 2 Ik kom uit _____.
- 3 Ik woon in _____.
- 4 Ik ben _____ jaar.

OEFENING 18

Beschrijf eerst jezelf en daarna je ideale partner. Vul het schema in met woorden en vertel het daarna in zinnen aan een andere cursist. Leg de nadruk op de belangrijke informatie.

Jijzelf

uiterlijk	
karakter	
leeftijd (omschrijf die!)	

Je ideale partner

uiterlijk	
karakter	
leeftijd (omschrijf die!)	



Herhaal deze oefening met een Nederlander.

Woordenschat – De familie / het gezin

	man	vrouw	meer personen
zelfde generatie	de broer de neef de <u>zwager</u>	de zus de nicht de <u>schoonzus</u>	
een generatie ouder	de <u>vader</u> de <u>schoonvader</u> de oom	de <u>moeder</u> de <u>schoonmoeder</u> de <u>tante</u>	de <u>ouders</u> de <u>schoonouders</u>
twee generaties ouder	de <u>opa</u>	de <u>oma</u>	de <u>grootouders</u>
een generatie jonger	de zoon de neef / het <u>neefje</u>	de <u>dochter</u> de nicht / het <u>nichtje</u>	de <u>kinderen</u>
twee generaties jonger	de <u>kleinzoon</u>	de <u>kleindochter</u>	de <u>kleinkinderen</u>



OEFENING 19

Vertel over de volgende personen. Gebruik minimaal drie zinnen.

Bijvoorbeeld:

Mijn docent ...

Mijn docent is een Nederlandse man. Hij heeft blond haar. Hij heeft een bril. Hij is lang en mager. Hij is meestal vrolijk en hij is aardig. Maar hij is ook eigenwijs.

- 1 De cursist naast me ...
- 2 Een vriend van me ...
- 3 Mijn burens ...
- 4 Onze docent ...
- 5 Mijn ouders ...
- 6 Een collega van me ...
- 7 Een vriendin van me ...
- 8 Een belangrijke persoon is voor mij: ...
- 9 De koning van Nederland ...
- 10 De meeste Nederlanders ...



Herhaal deze oefening met een Nederlander.



OEFENING 20

Geef antwoord.

- 1 Heb je broers en zussen?
- 2 Zo ja: Vertel zo veel mogelijk over ze. Bijvoorbeeld: Hoeveel broers en zussen heb je? Waar wonen ze? Wat doen ze voor werk? Zo nee: Hoe is het voor jou om enigst kind te zijn?
- 3 Lijk je het meest op je vader of op je moeder? Wat is hetzelfde? Bijvoorbeeld: Mijn vader is lang en donker en ik ook. Mijn moeder is gesloten en ik ook.
- 4 Leven je opa en oma nog?

- 5 Zo ja: Vertel zo veel mogelijk over ze. Bijvoorbeeld: Waar wonen ze? Hoe oud zijn ze?
- 6 Zo nee: Wanneer zijn ze gestorven en heb je herinneringen aan ze?
- 7 Heb je een vaste relatie?
- 8 Zo ja: Vertel over je relatie. Bijvoorbeeld: Zijn jullie getrouwd? Hoelang kennen jullie elkaar?
- 9 Vertel over een goede vriend of vriendin. Bijvoorbeeld: Hoe vaak zien jullie elkaar? Waarom is de vriendschap belangrijk voor je?
- 10 Hoe zien veel vrouwen in jouw land eruit? Beschrijf hun uiterlijk.
- 11 Hoe zien veel Nederlandse mannen eruit? Beschrijf hun uiterlijk.
- 12 Zijn er volgens jou verschillen in eigenschappen tussen Nederlanders en de mensen in je eigen land? Zo ja: Wat zijn de verschillen? Bijvoorbeeld: Veel Nederlanders zijn ... / Veel Chinezen zijn ...
- 13 Hoe vaak zien de meeste mensen in jouw land hun familie? Wat doen ze samen?
- 14 Tegen wie zeg je *jij* en tegen wie zeg je *u* van de mensen die jij kent? Is er in jouw eigen taal ook verschil tussen *u* en *jij*? Zo ja: Gebruik je die woorden ongeveer op dezelfde manier?



Herhaal deze oefening met een Nederlander.



OEFENING 21

Speel deze dialogen.

- 1 Jullie hebben om 2 uur afgesproken op het station. De ene persoon kan er niet op tijd zijn en belt de andere.
- 2 Jullie zijn twee cursisten. Een docent neemt afscheid van jullie school. Jullie willen een cadeautje kopen met de groep. Bedenk samen iets.
- 3 Jullie wonen in dezelfde flat en komen elkaar in de lift tegen.
- 4 Jullie wonen samen en maken plannen voor het weekend.
- 5 Jullie zijn collega's en drinken samen koffie in de pauze.
- 6 Je vraagt aan je baas een dag vrij, omdat een goede vriend van je gaat trouwen.



Herhaal deze oefening met een Nederlander.



OEFENING 22 ■ Herhaling



Bij de nummers 1-10 hierna staan woorden en woordgroepen. Doe daarmee de volgende oefeningen:



- a Maak een goede zin. Begin met het zinsdeel met de hoofdletter.
- b Luister naar het geluidsfragment. Klopt jouw zin?
- c Luister nog een keer en onderstreep de lettergrepen die nadruk in de zin krijgen.
- d Controleer in de sleutel.
- e Zeg de zin na. Neem dat op.
- f Luister naar jouw opname en naar het geluidsfragment. Klinken ze hetzelfde?

1 Wij / je nieuwe burens / zijn / .

2 U / de nieuwe buurman / bent / ?

3 Mijn man / en mijn dochter / hier ook / wonen / .

4 Zij / een baantje / bij een supermarkt / heeft / .

5 Wij / nog geen kinderen / hebben / .

6 Komen / jullie / een keer bij ons / koffiedrinken / ?

7 Hij / ons oude huis / mist / .

8 Dat / niet / begrijp / ik / .

9 Ik / bespreken / zal het / met hem / .

10 Onze andere zoon / in Utrecht / studeert / .



OEFENING 23 ■ Voorbereiding buitenschoolse opdracht

Kies één van de volgende buitenschoolse opdrachten:

- 1 Neem een interview af bij een zelfgekozen persoon over een zelfgekozen onderwerp.
- 2 Voer een kennismakingsgesprek met iemand die je nog niet zo goed kent, bijvoorbeeld je nieuwe burens, een nieuwe collega, iemand met wie je een cursus volgt of aan sport doet.
- 3 Vraag informatie, bijvoorbeeld over een baan, een cursus, een sportclub, lidmaatschap van de bibliotheek, een reis.

Bereid het gesprek voor met één of twee andere cursisten die dezelfde opdracht kiezen.

- 1 Vul (ieder voor zich) het formulier 'Buitenschoolse opdracht' in.
- 2 Schrijf samen een voorbeelddialoog en oefen deze.
- 3 Laat jullie dialoog aan de groep horen.



Doe de buitenschoolse opdracht en vul het formulier bij de opdracht in.



De volgende les ga je de opdracht evalueren.